

м. Суми

**Про Районну цільову Програму
поводження із забороненими,
нерозпізнаними і непридатними
до використання в сільському
господарстві хімічними засобами
захисту рослин на території
Сумського району в 2016 - 2020 рр.**

З метою поліпшення екологічного стану Сумського району, керуючись статтею 144 Конституції України, статтями 6, 15 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та пунктом 16 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», районна рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Районну цільову Програму поведження із забороненими, нерозпізнаними і непридатними до використання в сільському господарстві хімічними засобами захисту рослин на території Сумського району в 2016 — 2020 рр. (додається).

2. Визнати таким, що втратило чинність, рішення тридцять п'ятої сесії районної ради шостого скликання від 27.06.2014 «Про Районну цільову Програму поведження із забороненими, нерозпізнаними і непридатними до використання в сільському господарстві хімічними засобами захисту рослин на території Сумського району в 2014 році».

3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію районної ради з питань агропромислового розвитку, регулювання земельних відносин і охорони навколишнього природного середовища.

Голова

В.В. Акперов

**Пояснювальна записка
до рішення шостої сесії Сумської районної ради 7 скликання
«Про Районну цільову Програму поводження із забороненими,
нерозпізнаними і непридатними до використання
в сільському господарстві хімічними засобами захисту рослин
на території Сумського району в 2016 - 2020 рр.»**

На території України в результаті утворення великих обсягів токсичних (небезпечних) відходів проблема екологічної безпеки набула особливої гостроти. Розрив між прогресуючим накопиченням токсичних відходів і заходами з їх утилізації та знешкодження загрожує поглибленням екологічної кризи і загостренням соціально-економічної ситуації в Україні.

Окрему групу токсичних відходів становлять заборонені до застосування, нерозпізнані і непридатні до використання в сільському господарстві хімічні засоби захисту рослин.

Станом на 01.01.2016 на території Сумського району знаходиться орієнтовно 279,176 тонн заборонених, нерозпізнаних і непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин (далі – ХЗЗР), які зберігаються в 28 місцях зберігання.

Умови зберігання більшої кількості ХЗЗР в районі не відповідають вимогам безпеки, а саме:

- а) не забезпечена достатня (необхідна) ізоляція ХЗЗР;
- б) доступ сторонніх осіб в деякі складські приміщення не обмежено;
- в) не забезпечено мінімально можливий негативний вплив хімічних речовин на довкілля (забруднення ґрунту, ґрунтових вод, рослинного світу і т.і.);
- г) не виключені ризики неналежного (протизаконного) поводження з ХЗЗР.

Районна цільова Програма поводження із забороненими, нерозпізнаними і непридатними до використання в сільському господарстві хімічними засобами захисту рослин на території Сумського району в 2016-2020 рр. (далі – Програма) спрямована на недопущення забруднення земельних ділянок, водних ресурсів, атмосферного повітря залишками заборонених та непридатних для використання в сільському господарстві ХЗЗР.

Метою запропонованої Програми є знешкодження заборонених, нерозпізнаних і непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин, що призведе до поліпшення екологічного стану району, ліквідації шкідливого впливу ХЗЗР на довкілля та здоров'я людини.

Назва програми та її положення розроблені відповідно до норм Закону України «Про Загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами», постанови Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. № 1147 “Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів”, спільного наказу Міністерства аграрної політики, Міністерства екології та природних ресурсів України, Міністерства охорони здоров'я України N 315/376/412 від 18.10.2001 «Про Порядок проведення комплексної інвентаризації місць накопичення заборонених і непридатних до

використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин» та вимог наказу Міністерства економіки України від 04.12.2006 № 367 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання».

У зв'язку з тим, що для реалізації мети та завдань запропонованої Програми необхідна значна сума коштів фінансування Програми планується здійснювати за рахунок акумуляції, до районного консолідованого фонду охорони навколишнього природного середовища, коштів місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища сільських та селищних рад, а також залучення коштів обласного та державного фондів охорони навколишнього природного середовища.

**Начальник управління
агропромислового розвитку
Сумської райдержадміністрації**

Г.О. Пархоменко

**Районна цільова Програма
поводження із забороненими, нерозпізнаними і непридатними
до використання в сільському господарстві
хімічними засобами захисту рослин
на території Сумського району
в 2016-2020 рр.**

м. Суми

Зміст

1. Паспорт
2. Загальні положення
 - 2.1. Визначення термінів
 - 2.2. Загальний стан справ
3. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма
4. Мета Програми
5. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування, строки та етапи виконання Програми:
 - 5.1. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми
 - 5.2. Строки виконання Програми
 - 5.3. Обсяги та джерела фінансування Програми
6. Перелік завдань і заходів Програми та результативні показники
7. Напрями діяльності та заходи Програми
8. Координація та контроль за ходом виконання Програми

1. Паспорт

(загальна характеристика районної програми)

**Районної цільової Програми
поводження із забороненими, нерозпізнаними і непридатними
до використання в сільському господарстві
хімічними засобами захисту рослин
на території Сумського району в 2016 - 2020 рр.**

1	Ініціатор розроблення програми	Сумська районна державна адміністрація
2	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	Розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації від 18.08.2004 № 328 «Про реалізацію системи поводження з непридатними, та забороненими до використання пестицидами в Сумській області»
3	Розробник програми	Управління агропромислового розвитку Сумської районної державної адміністрації
4	Співрозробники програми	Сумське міжрайонне управління Держсанепідслужби у Сумській області
5	Відповідальний виконавець програми	Управління агропромислового розвитку Сумської районної державної адміністрації
6	Учасники програми	Сумське міжрайонне управління Держсанепідслужби у Сумській області
7	Термін реалізації програми	2016 - 2020 рр.
8	Перелік місцевих бюджетів, які беруть участь у виконанні програми	Обласний бюджет Районний бюджет Бюджети сільських, селищних рад району
9	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього, у тому числі:	13400,5 тис. грн
9.1	кошти районного консолідованого фонду охорони навколишнього природного середовища (кошти у вигляді іншої субвенції сільських, селищних рад)	1800,0 тис. грн
9.2	кошти обласного бюджету	11600,5 тис. грн

2. Загальні положення

2.1. Визначення термінів

Враховуючи норми Законів України «Про Загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами», «Про пестициди і агрохімікати», «Про відходи», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них», у цій Програмі терміни вживаються у такому значенні:

Заборонені, нерозпізнані і непридатні до використання в сільському господарстві хімічні засоби захисту рослин (далі – ХЗЗР) - це пестициди, агрохімікати, ядохімікати та інші небезпечні відходи, їх суміші, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та які потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними;

Поводження із ХЗЗР – це дії, спрямовані на забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів та небезпечних хімічних речовин, у тому числі непридатних або заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин.

2.2. Загальний стан справ

В Україні в результаті утворення великих обсягів токсичних (небезпечних) відходів проблема екологічної безпеки набула особливої гостроти. Розрив між прогресуючим накопиченням токсичних відходів і заходами з їх утилізації та знешкодження загрожує поглибленням екологічної кризи і загостренням соціально-економічної ситуації в Україні.

Окрему групу токсичних відходів становлять заборонені до застосування, нерозпізнані і непридатні до використання в сільському господарстві хімічні засоби захисту рослин (далі – ХЗЗР). Більше двадцяти років серед ХЗЗР, які використовувались в Україні, перевага надавалась тим, що мали в своєму складі найбільш стійкі для довкілля компоненти (наприклад ДДТ та гама-гексан). Вони були надзвичайно небезпечні для людини та екології. Сьогодні більшість ХЗЗР цього типу заборонені.

Заборонені ХЗЗР, разом з непридатними до використання, тими, що втратили маркування, або використання яких було обмежено, почали у великій кількості накопичуватися на складах. Ці ХЗЗР зберігаються по всій країні з середини 60-х років. Вони розосереджені по всій території України. Значна частина об'єктів, де зберігаються ХЗЗР, дуже небезпечна для навколишнього природного середовища внаслідок міграції токсичних компонентів шляхом

інфільтрації в підземні і поверхневі води, рознесення вітром, тваринами і діяльністю людини.

Порядок поводження з ХЗЗР регулюється Законами України "Про пестициди і агрохімікати", "Про відходи", "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", Земельним кодексом України, постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.96 № 354 "Про затвердження Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них", та іншими актами законодавства. Транспортування, зберігання та застосування ХЗЗР здійснюється відповідно до Державних санітарних правил ДСанПіН 8.8.1.2.001-98 "Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві", затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 03.08.98 № 1.

3. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма

Програма спрямована на недопущення забруднення земельних ділянок, водних ресурсів, атмосферного повітря залишками заборонених, нерозпізнаних та непридатних для використання в сільському господарстві ХЗЗР.

4. Мета Програми

Метою цієї Програми є проведення робіт з екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів та небезпечних хімічних речовин, у тому числі непридатних або заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин, що призведе до поліпшення екологічного стану району, ліквідації шкідливого впливу ХЗЗР на довкілля та здоров'я людини.

5. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування, строки та етапи виконання Програми:

5.1. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми

Проблема не обмежується тим, що заборонені, нерозпізнані та непридатні ХЗЗР складовані у неприйнятних умовах і попадають у навколишнє природне середовище. З початком реформування АПК України змінювалися власники складів (деякі склади взагалі не мають власника), документація щодо складованих пестицидів зникла, після чого неможливо встановити які саме отрутохімікати зберігаються. Сьогодні відповідальність за стан зберігання заборонених, нерозпізнаних та непридатних ХЗЗР лягла на місцеві органи

влади та сільські, селищні ради. Крім цього, довгострокове зберігання хімікатів може призвести до хімічних реакцій та утворення нових сполук з невідомими властивостями. Виключними мірами по запобіганню негативного впливу ХЗЗР є роботи по їх ізоляції в придатних до використання типових складах отрутохімікатів або застосування ефективних методів знешкодження.

Склади для зберігання заборонених, нерозпізнаних та непридатних до використання ХЗЗР, які знаходяться в задовільному стані, є лише на окремих територіях, що практично не впливає на загальну ситуацію.

Проведенням робіт з екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів та небезпечних хімічних речовин, у тому числі непридатних або заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин займаються спеціалізовані підприємства, які мають відповідні дозволи і ліцензії.

5.2. Строки виконання Програми

У разі наявності відповідного фінансування (достатньої суми коштів) реалізацію заходів передбачених Програмою планується виконати у 2016–2020 рр.

5.3. Обсяги та джерела фінансування Програми

У зв'язку з тим, що для реалізації мети та завдань цієї Програми необхідна значна сума коштів фінансування Програми планується здійснювати за рахунок акумуляції до районного консолідованого фонду охорони навколишнього природного середовища, коштів місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища сільських та селищних рад, а також залучення коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища. У разі відповідного фінансування, можуть залучатися кошти державного фонду охорони навколишнього природного середовища.

Орієнтовний графік утилізації заборонених, нерозпізнаних та непридатних ХЗЗР в Сумському районі приведено в додатку 2 до Програми.

Ціни на проведення утилізації хімічних засобів захисту рослин є високими. Так, на утилізацію 1 тонни ХЗЗР необхідно орієнтовно 48000 грн.

6. Перелік завдань і заходів Програми та результативні показники

Для досягнення мети цієї Програми передбачається наступний перелік завдань і заходів:

- проведення робіт з екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів та небезпечних хімічних речовин, у тому числі непридатних або заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин.

Районна цільова Програма поводження із забороненими, нерозпізнаними і непридатними до використання в сільському господарстві хімічними засобами захисту рослин на території Сумського району в 2016 – 2020 рр. спрямована на реалізацію національного плану дій з охорони навколишнього середовища, згідно з ухваленою Верховною Радою України стратегією державної екологічної політики України до 2020 року в межах завдання очищення України від заборонених, нерозпізнаних та непридатних ХЗЗР.

Реалізація заходів Програми дасть можливість забезпечити екологічне благополуччя району та зняття загрози можливого забруднення навколишнього природного середовища.

Ресурсне забезпечення програми викладене у додатку 3 до Програми.

7. Напрями діяльності та заходи Програми

Головним напрямом діяльності у виконанні заходів передбачених цією Програмою є проведення робіт з екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів та небезпечних хімічних речовин, у тому числі непридатних або заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин, що знаходяться на території району.

У разі необхідності – проведення робіт по збиранню (перезатарюванню) ХЗЗР на територіях сільських та селищних рад району, в яких є загроза проникнення заборонених, нерозпізнаних та непридатних ХЗЗР в ґрунт або стічні, ґрунтові води, наземні джерела, перенесення їх повітрям від їх неконтрольованого зберігання і неможливості проведення робіт з їх своєчасної утилізації.

8. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Управління агропромислового розвитку Сумської районної державної адміністрації здійснює координацію та контроль за виконанням передбачених Програмою заходів, забезпечує висвітлення ходу реалізації Програми в засобах масової інформації і до кінця року подає узагальнену інформацію про хід виконання цієї Програми голові Сумської районної державної адміністрації та постійній комісії Сумської районної ради з питань агропромислового розвитку, регулювання земельних відносин і охорони навколишнього природного середовища.